

Valtiovarainministeriö

Kirjaamo

Viite
Lausuntopyyntö VM091:00/2013

Asia

Lausunto: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että ulkoasiainministeriön toimintayksikön tulisi ottaa vastaan ulkomaan kansalaisen pyyntö perustietojensa tallentamiseksi väestötietojärjestelmään.

Lausunto

Ulkoasiainministeriö pitää ehdotuksen tavoitetta helpottaa ja nopeuttaa ulkomaan kansalaisen mahdollisuutta saada suomalainen henkilötunnus, joka myös auttaisi yksilöimään ulkomaalaisrekisteriin ja väestötietojärjestelmään rekisteröidyt henkilöt, tärkeänä.

Ulkoasiainministeriön lausunnon pyytäminen

Väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lain 19 §:n lisättäväksi ehdotetun uuden 2 momentin mukaan maistraatti voi lainkohdassa tarkoitetun selvityksen saatuaan pyytää ulkoasiainministeriön lausunnon asiakirjan, asiakirjan laillistamisen tai asiakirjan alkuperää osoittavan todistuksen saamisen mahdottomuudesta. Ehdotettuun menettelyyn liittyen on otettava huomioon, että myös ulkoasiainhallinnolle on usein haastavaa ottaa selvää kolmansien maiden viranomaismenettelyistä ja lainsäädännöstä. Viranomaismenettelyitä koskevien tietojen saanti kolmansien valtioiden hallinnoilta voi olla erittäin hidasta taikka jopa mahdotonta. Tällaiset selvitykset eivät yleensä ole käytettävissä yksittäisen hallintoasian lakisääteisen käsittelyajan puitteissa. On myös kiinnitettävä huomiota väärinkäytösten riskiin tapauksissa, joissa tietoja ollaan merkitsemässä väestötietojärjestelmään ilman laillistettuja asiakirjoja. Ulkoasiainministeriö suhtautuu kyseiseen väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 19 §:n 2 momenttiin liittyvään ulkoasiainhallinnon työ määrää lisäävään ehdotukseen ja sillä saavutettaviin hyötyihin varauksellisesti sekä kehottaa jatkamaan ehdotuk-

sen valmistelua tältä osin selvittämällä myös muita vaihtoehtoisia menettelytapoja.

Tietojen tallentamista koskevan pyynnön esittäminen ulkoasiainministeriölle ja pyynnön tekemisen edellytykset

Väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 22 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuus, että ulkomaan kansalainen voi esittää tietojensa tallentamista koskevan pyynnön maistraatin lisäksi ulkoasiainministeriön toimintayksikölle. Ehdotuksessa on merkillepantavaa muun ohella se, ettei ilmoituksen tekemistä ulkoasiainministeriön toimintayksikölle ole sidottu pelkästään oleskelulupahakemuksen jättämiseen, mikä olisi omiaan lisäämään ylimääräistä asiointia edustustoissa.

Kyseisen ulkoasiainhallinnon tehtäviin keskeisesti liittyvän ehdotuksen osalta mainittakoon myös se, että samaan 22 §:ään ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin, että pyyntö ja sen yhteydessä esitetyt henkilötiedot ja asiakirjat olisi toimitettava viipymättä väestötietojärjestelmään tallentamista varten Maahanmuuttovirastolle.

Kyseiseen pykälään ehdotettujen säännösten vaikutuksia on mahdotonta arvioida ennen kuin saadaan yksityiskohtaiset tiedot siitä, millä tavoin tässä tarkoitetut tiedot ja asiakirjat toimitettaisiin Maahanmuuttovirastolle. Ehdotettuja muutoksia koskevassa kohdassa 4 todetaan s. 15, että UMA:n avulla toimittaminen olisi lähtökohtana. Ehdotuksesta ei kuitenkaan esimerkiksi käy selville, olisiko UMA:n käyttö tähän toiminnallisuuteen mahdollista heti lain ehdotetusta voimassaoloajankohdasta alkaen.

Ehdotuksessa ei myöskään tarkemmin eritellä niitä velvoitteita, joita Suomen ulkomaan edustustoille aiheutuisi oleskelulupaa hakevien ulkomaan kansalaisten neuvonnasta ulkomaan kansalaisen harkitessa tietojensa tallentamista koskevan pyynnön esittämistä. Tätä neuvontavelvoitetta ei myöskään helpottaisi se, että oleskeluluvan hakemisvaiheessa keskeinen väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 9 §:n 1 momentin 3 kohtaan esitetty tallentamisperuste, jossa viitataan tallentamisen edellytyksenä henkilölle kuuluvien oikeuksien tai hänelle asetettujen velvollisuuksien toteutumiseen tai muuhun vastaavaan erityisen perusteltuun syyhyn, jäisi sanamuodoltaan lainsoveltajalle liian epämääräiseksi.

Ehdotusta valmisteltaessa ei ole myöskään riittävällä tavalla otettu selvää valtioneuvostossa vireillä olevista muista edustustojen oleskelulupatehtäviin vaikuttavista hankkeista. Näiden osalta mainittakoon erityisesti kaksi hanketta.

Sisäasiainministeriö on asettanut hankkeen valmistelemaan ulkomaalaislain muutoksia liittyen vaihtoehtoihin tapoihin vastaanottaa oleskelulupahakemuksia ulkomailla. Hankkeen puitteissa valmistellaan ehdotukset muun muassa ulkoisen palveluntarjoajan käyttämisestä oleskelulupahakemusten vastaanottamisessa. Tämä on erityisen merkityksellinen hanke liittyen väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 22 §:n 1 momenttiin lisättäväksi ehdotettuun mahdollisuuteen, että ulkomaan kansalainen voi esittää tietojensa tallentamista koskevan pyynnön maistraatin lisäksi ulkoasiainministeriön toimintayksikölle.

Ulkoasiainministeriössä on myös käynnistetty 27.9.2013 lakihanke UM10:00/2013. Hankkeen tavoitteena on konsulipalvelulain soveltamisalan laajentaminen ulkoasiainhallinnon kansalaispalveluiden yleislaiksi. Tässä työssä ovat arvioitavana myös ulkoasiainhallinnon oleskelulupiin liittyvät palvelut.

On ensiarvoisen tärkeää ottaa lausuntopyyntöön liittyvän hallituksen esityksen jatkovalmistelussa huomioon valtioneuvoston piirissä käynnissä olevat muut samaa aihepiiriä koskevat hankkeet.

Ulkoasiainministeriö kehottaa edellä mainitun mukaisesti jatkamaan esityksen valmistelua myös edellä mainituilta osin. Jatkovalmistelussa tulee ottaa keskeisesti huomioon myös ulkoasiainhallinnon kehittämistä koskeva työ sekä ulkoasiainhallinnon rajatut mahdollisuudet tarjota muille valtionhallinnon toimijoille nykyistä enemmän palveluita.

Ulkoasiainhallintoon kohdistuvat viittaukset

Väestötietojärjestelmästä ja väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lain 22 §:n 1 momentin 1 momentissa käytetty ilmaisu "ulkoasiainministeriön toimintayksikkö" ei ole linjassa muussa lainsäädännössä Suomen ulkomaan edustustoista käytettyjen ilmaisujen kanssa.

Ulkoasiainministeriö ei myöskään pidä suotavana, että ilmaisulla "ulkoasiainministeriön toimintayksikkö" voitaisiin käsittää viitattavan edustustojen ohella ulkoasiainministeriö yksiköihin kuten esimerkiksi protokollapalveluun.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön tietojen tallentaminen

Ulkoasiainministeriö katsoo, ettei esityksellä ole tarkoitus muuttaa nykyistä tilannetta, jonka mukaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön tiedot voidaan kuitenkin hänen omasta pyynnöstään tallettaa väestötietojärjestelmään siten kuin siitä kyseisessä laissa säädetään. Ulkoasiainministeriö pitää tärkeänä, että näiden henkilöiden osalta tietojen tallentamista koskeva toimivalta säilyy sillä maistraatilla, jonka alueella henkilön asuinpaikka sijaitsee.

Ulkoasiainhallinnolle aiheutuvat kustannukset

Ulkoasiainministeriö ei voi yhtyä esityksen viranomaistoimintaan kohdistuvia vaikutuksia koskevassa jaksossa olevaan mainintaan, että uusi tehtävä olisi mahdollista hoitaa ulkoasiainhallinnossa ilman lisäresursseja.

Edellä mainituin perustein ulkoasiainministeriö pitää olennaisena esityksen valmistelun jatkamista, eikä pidä toivottavana nykymuotoisen esityksen eteenpäin viemistä.

4(4)

Yksikön päällikkö

Päivi Blinnikka

Liitteet

-